

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
TOIMITTEITA

21

Politiikan ja jännitteiden Viipuri 1880–1939

TOIM.
ANU KOSKIVIRTA JA ALEKSI MAINIO

Kannen kuva: Ote maalauksesta Leo Rajama, Viipurin torilla, 1937-1963.

Ateneumin taidemuseo. Kuva julkaistu perikunnan luvalla.

Kuva: Kansallisgalleria/Kristina Halkola.

Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran Toimitteita 21

Politiikan ja jännitteiden Viipuri 1880–1939

Toimittaneet:

Anu Koskivirta (osan toimittaja)

Aleksi Mainio (osan toimittaja)

Pentti Paavolainen (sarjan päätoimittaja)

Sanna Supponen (sarjan toimitussihteeri ja kuvatoimittaja)

Taitto ja graafinen suunnittelu: Eemeli Nieminen

ISBN: 978-952-69280-2-9 (sid. 1. painos)

ISBN: 978-952-69280-3-6 (PDF 2. painos)

ISSN: 1236-4304 (sarja)

Julkaistu sähköisenä: 2020

Toinen korjattu painos.

Julkaisija: Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura ry, Helsinki

Kuvalähteet

- s. 15** Adèle ja Eugen Wolff. Valokuva: Tuntematon 1903. MV: Historian kuvakokoelma: HK19730524:3.
- s. 17** Vappukulkue. Valokuva: Tuntematon 1.5.1920. Lappeenrannan museot: Kuva-arkisto: KUVKVV503.
- s. 23** Vallankumousjuhlintaa Torkkelinkadulla. Valokuva: Tuntematon 1917. MV: Historian kuvakokoelma: HK19660901:3.
- s. 22** Pommivieras. Valokuva: Tuntematon 1917. Sotamuseo.
- s. 30** Emigrantteja rajalla. Valokuva: A. G. Nikitin 1918. MV: Historian kuvakokoelmat: HK19840312:275.
- s. 44** Viipurin Sanomien toimitus. Valokuva: Fredrik Diehl 1891–1895. MV: Historian kuvakokoelma: HK19740620:279.
- s. 52** J. A. Lyly. Valokuva: I. Indurski 1890-luku. MV: Historian kuvakokoelma: HK19721231a:13.
- s. 54** Viipurin sanomat 29.12.1897. KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 62** Karkotussähke. KA: Parmanen, Kansio XIII, Sähkösanoma Viipurista 5.6. tohtori Lyllylle.
- s. 77** Viipurin Suomalaisen tyttökoulun ensimmäinen rakennus. Kertomus Viipurin suomalaisen tyttökoulun toiminnasta lukuvuosina 1881–1911, Viipuri 1911.
- s. 80** Kersti Bergroth ylioppilaana. Valokuva: Emma Marie Andersen 1904. MV: Historian kuvakokoelma: HK19630919:3.
- s. 81** Ylioppilas Alma Söderhjelm. Valokuva: Daniel Nyblin 1891. Helsingin yliopistomuseo: 201151a5
- s. 82** De kvinliga kahvilla luonnossa. Valokuva: Tuntematon n. 1890. MV: Historian kuvakokoelma: HK19690625:2.
- s. 90** Kansikuva. Mary Marck, Eevan luokka. Helsinki: Otava 2015.
- s. 105** Anton ja Anni Huotari. Valokuva: Ida Nyman 1902–1917. Työväenmuseum Werstas: 83979.
- s. 106** Työ 17.12.1904. KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 119** Viipurin koulunuorison lakkotoimikunta. Valokuva: Tuntematon 30.10.1905–6.11.1905. MV: Historian kuvakokoelma: HK19780502:15.
- s. 121** Sorvalin työväentalo ja yhdistyksen jäseniä. Valokuva: Tuntematon 1910–1914. Työväenarkisto: TA 20731.
- s. 123** Hilja Pärssinen. Valokuva: Thorvald Nyblin 1900–1907. Työväen Arkisto: TA29712.
- s. 130** Juho Kirves. Valokuva: Emma M. Anderssen 1901–1913. Työväen Arkisto: TA44122.
- s. 139** Lappeenrannan VPK:n soittokunta. Valokuva: tuntematon 1908. Lappeenrannan museot: Kuva-arkisto: KUVKVV115:2.
- s. 154** Viipurin paraatitenttä. Valokuva: Tuntematon 1890-luku. Lappeenrannan museot: Wiipuri-museo: WMWE1241:133.
- s. 156** Tuulispää 36/1911 (08.09.1911). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 160** Tuulispää 38/1910 (23.09.1910). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 162** Piiska 0/1913 (01.05.1913). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 165** Piiska 0/1911 (01.01.1911). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 165** Piiska 0/1911 (01.01.1911). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 165** Kurikka 17/1912 (01.09.1912). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 165** Kurikka 18/1911 (15.09.1911). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 171** Piiska 0/1912 (01.01.1912). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 174** Velikulta 22/1912 (11.11.1912). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 176** Ampiaisen 23/1912 (16.11.1912). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 179** Velikulta 3/1913 (07.02.1913). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 181** Piirroksia Krestyn vankilasta. Edvin Wirén (1917). Krestyn ristikkojen takaa: kuvauksia Pietarin vankiloista. Porvoo: WSOY.
- s. 183** Karjala 26.05.2014. KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 205** Tuulispää 5/1912 (02.02.1912). KK: Digitaaliset aineistot.
- s. 210** Viipurin lääninvankilan vahtimestari ja vankeja 1918. Valokuva: Tuntematon 17.3.1918. Lappeenrannan museot: Wiipuri-museo: WMWE1769:4_94.
- s. 211** Viipurin lääninvankilan vankeja 1918. Valokuva: Tuntematon ?.3.1918. MV: Historian kuvakokoelma: HK7967:18.
- s. 213** Hjalmar Kaipainen. KA: Turun keskusvankilan arkisto: Vankien henkilöaktit Eb; 48.
- s. 221** Yhteisselli pommin jäljiltä. Valokuva: Tuntematon ?.4.1918. MV: Historian kuvakokoelmat: HK7967:2.

- s. 223** Viipurin lääninvankila. Valokuva: Tuntematon 27.4.1918–28.4.1918. MV: Historian kuvakokoelma: HK10000:2533.
- s. 225** Kaavio ruumiiden löytöpaikoista. Seppo Marttinen.
- s. 230** Hautajaiskutsu. KA: VRYO 27153, Emil Ihalainen
- s. 237** Punakaartilaisten hautajaissaattueet Papulanmäelle. Tuntematon 1918. Kansanarkisto: KansA283-1993.
- s. 239** Raivolan lastenkoti. Valokuva: Emil Vesterinen 1927. Lusto: Suomen Metsäyhdistyksen kokoelma, Metsätaloudellinen Valistustoimisto: V91002:569.
- s. 247** Voitonparaati. Valokuva: Tuntematon 1918. Lappeenrannan museot: Kuva-arkisto: KUVKVV518:13.
- s. 248** Valkoisten kaatuneiden arkut. Valokuva: Tuntematon 1918. Lappeenrannan museot: Wiipuri-museo: WMWE1236:105.
- s. 251** Sankaripatsas. Postikortti 1930-luku. Wiipurin arkistoyhdistys: F3a11.
- s. 254** Voitonparaati Karjalankadulla. Valokuva: Tuntematon 1919. Lappeenrannan museot: Wiipuri-museo: WMWE1236:107.
- s. 258** Venäjänsaaren mitali. Valokuva: Nousiainen ajoittamaton. Sotamuseo/SA-kuva.
- s. 259** Venäjänsaaren muistojuhla. Valokuva: Tuntematon 22.1.1938. MV: Historian kuvakokoelma: HK19621202:3.
- s. 276** Näin on. KA: EK-Valpo.
- s. 276** Näin tulee olemaan. KA: EK-Valpo.
- s. 281** Viipurin linna. Valokuva: Pietinen 1936. MV: Historian kuvakokoelma: Pietisen kokoelma: HK19670603:26583.
- s. 283** Maria Schulz. KA: EK-Valpo, hm 10170, Georg ja Maria Schulz.
- s. 285** Lehtileike: Suomen sosialidemokraatti nro. 37 (19.3.1932). KA: EK-Valpo, hm 10170, Georg ja Maria Schulz.
- s. 287** Anatoli Toll. KA: Ek-Valpo, hm 10886, Anatoli Toll.
- s. 290** Klitš. KA: EK-Valpo.
- s. 292** Severin Dobrovolski. KA: Ek-Valpo, Severin Dobrovolski 11200.
- s. 309** Kagaalin johtajat Träskändan kartanolla. Valokuva: tuntematon 1903. MV: Historian kuvakokoelma: HK10000:2407.
- s. 315** Viipurin läntinen ja itäinen vaalipiiri -kartta. Eemeli Nieminen. Apuna käytetty Viipurin läänin historia VI:n sisälehdellä olevaa Viipurin läänin kuntajako 1930-luvun alussa -karttaa.
- s. 328** Erkki Paavolainen. Valokuva: Tuntematon 1922. Paavolaisen perhearkisto.